

Nr 72

Av herr **Hallén m. fl.**, om inrättande av en professur i ekonomisk historia vid universitetet i Uppsala.

Självständiga ämnen vid universiteten representeras normalt av professorer. Ekonomisk historia hör vid Uppsala universitet, liksom vid universitetet i Lund, till de mycket få ämnen som i stället företrädas av en preceptor. När ifrågavarande preceptorsbefattningar inrättades genom beslut av 1947 års riksdag, var ekonomisk historia ett vid statsuniversiteten nytt och oprövat ämne. Det underströks, att deras tillkomst innebar en provisorisk åtgärd på vägen mot inrättande av professorer, och förutsättningen var, att de efter några år skulle omvandlas till sådana (Universitetsberedningens betänkande nr 11, SOU 1946: 81, s. 79 f., Kungl. Maj:ts proposition nr 272/1947, s. 66). Redan 1953 underströk statsutskottet, vid behandlingen av en motion om omvandling av motsvarande befattning i Lund, den ekonomiska historiens vikt för modern forskning och undervisning och förklarade sig förutsätta, att Kungl. Maj:t uppmärksammat följde utvecklingen på detta område samt beaktade det ökade behov av ämnesrepresentanter i professors ställning, som det växande intresset från de studerandes sida och andra omständigheter kunde framkalla.

Uppsala universitet har i framställningar under de senaste åren hävdad, att ett sådant behov nu föreligger. I sina senast avgivna utlåtanden har även universitetskanslern kraftigt förordat tjänstens omvandling till professur. Bland humanistiska sektionens äskanden om nya professorer från och med budgetåret 1957/58 är professuren i ekonomisk historia den enda, som kanslern ansett sig böra tillstyrka. Kanslern skriver:

För egen del har jag funnit utvecklingen beträffande ämnet ekonomisk historia numera kräva, att ämnet vid Uppsala universitet erhåller en företrädare i professors ställning. Jag finner det därför synnerligen angeläget att den nuvarande precepturen omvandlas till en professur i ekonomisk historia.

Kanslern tillägger, att den nuvarande innehavaren av tjänsten, preceptor Hildebrand, på grund av sin "väl vitsordade vetenskapliga meritering", bör utan ledigförklarande utses till innehavare av professuren. I handlingarna i ärendet ingår ett av professorn vid Stockholms högskola E. Söderlund avgivet, till humanistiska sektionens dekanus i Uppsala ställt utlåtande, som utmynnar i följande:

Preceptor Hildebrand uppfyller alltså enligt min uppfattning uppenbarligen även de högsta kompetenskrav, som enligt ovan inledningsvis angiv-

na förutsättningar synas kunna ställas på innehavaren av en professur i ekonomisk historia, då denna jämväl medför undervisnings- och examinationsskyldighet i historia, ekonomisk-historisk linje. För den händelse ett kallelseförfarande skulle bli aktuellt, finner jag honom därför klart förtjänt att utnämnas till en professur i ekonomisk historia vid Uppsala universitet före varje annan tänkbar sökande till tjänsten.

Det kan påpekas, att Hildebrand, utöver sin professorskompetens i ekonomisk historia, också enligt de sakkunniga vid en professorskonkurrens 1955—1956 har utmärkt kompetens till professur i historia.

Universitetskanslerns framställning om en professur i ekonomisk historia har icke lett till något förslag härom i årets statsverksproposition. Det synes oss icke desto mindre föreligga synnerligen starka skäl för en sådan åtgärd.

I själva läroämnets beskaffenhet finns ingenting, som motiverar en i förhållande till andra ämnen missgynnad ställning. Tvärtom har den ekonomisk-historiska forskningen en stor allmän betydelse, och den ökade roll som numera tillkommer de ekonomiska inslagen i skolans historieundervisning, liksom i den särskilda undervisningen i samhällskunskap, ställer allvarliga krav på universitetsutbildningen. Det kan påpekas, att studier i ämnet historia vid statsuniversiteten kunna bedrivas efter en särskild alternativ linje med tyngdpunkt på den ekonomiska utvecklingen och med läraren i ekonomisk historia som ensam examinator i alla inom filosofiska fakulteten förekommande examina. Preceptorerna ha sålunda, vid sidan av sin läraruppgift i det särskilda examensämnet ekonomisk historia, en mycket ansvarsfull ställning också som utbildare av historielärare.

Trots de hinder som frånvaron av professur måste medföra har det ekonomisk-historiska studiet i Uppsala från en mycket anspråkslös början arbetats upp till en icke ringa omfattning. De studerande äro för närvarande 48, varav tolv tillhöra licentiatseminariet. Under sådana förhållanden synes det orimligt att behålla det gamla provisoriet med avseende på lärarens tjänsteställning. Ett stort antal frågor, som röra de studerandes intressen och vården om den ekonomisk-historiska institutionen, måste handläggas, och deras rätta tillgodoseende kräver helt naturligt, att ämnets företrädare har den för andra självständiga ämnesrepresentanter normala tjänsteställningen. Också vid nybörjares ämnesval och vid den kontakt med näringslivets organisationer eller med enskilda företag som har betydelse för forskningsarbetet vid institutionen är det olyckligt, att just detta viktiga ämne framstår som ställt i en lägre klass än angränsande universitetsämnen.

Kostnaden för tjänstens omvandling skulle bli blygsam. Räknar man med slutlönerna, ligger vid Uppsala universitet årslönen för en professor 5 904 kronor högre än preceptorslönen. Den nuvarande preceptorn tillhör

blott (från och med den 1 juli 1957) den näst högsta löneklassen inom befattningen. Det innebär att skillnaden i början skulle bli 852 kronor högre.

På grund av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att preceptorsbefattningen i ekonomisk historia vid Uppsala universitet måtte från och med den 1 juli 1957 omändras till professur i nämnda ämne.

Stockholm den 21 januari 1957

Harald Hallén

Manne Ståhl

Olof Hammar

Nancy Eriksson

John Lundberg

David Svenungsson

Karin Wetterström

Elis Håstad

Ossian Sehlstedt

Anders Pettersson

Stina Wallerius

Bertil Ohlin

Olle Dahlén

Ulla Lidman-Frostenson

Gunnar Heckscher
